

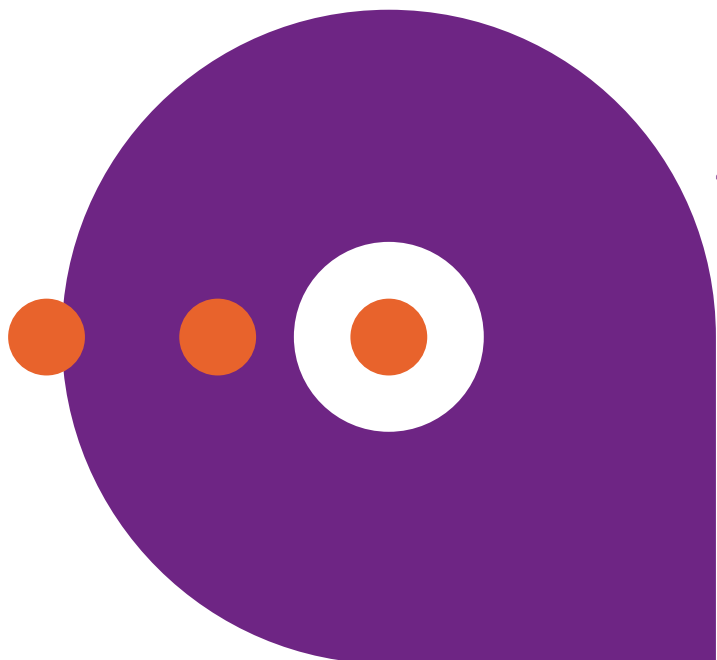
EVROPSKI DRŽAVLJANSKI FORUM

O MEDGENERACIJSKI
PRAVIČNOSTI
INFORMACIJSKI SKLOP

Informacijski sklop

Vsebina

1. POSTOPEK	
Kaj so evropski državljanski forumi?	4
Kako bo deloval evropski državljanski forum o medgeneracijski pravičnosti?	4
2. PODROČJE DELA	
S čim se bom ukvarjal/-a?	6
Vaša vloga	6
3. TEMA	
Kaj moram vedeti o medgeneracijski pravičnosti?	6
Katere vidike zajema?	8
Kaj bi lahko vključevala strategija za medgeneracijsko pravičnost?	9
<i>Boljše upravljanje in demokratična udeležba</i>	9
<i>Skupno spoprijemanje z dolgoročnimi izzivi</i>	10
<i>Zaščita ljudi in krepitev skupnosti</i>	10
Primeri medgeneracijske pravičnosti v EU	11
Kaj, če ... bi si lahko predstavljali, kakšna je pravična prihodnost za vse generacije?	13
4. DODATNI viri	14

Uvod

Toplo pozdravljeni na evropskem državljskem forumu o medgeneracijski pravičnosti. Hvala, da ste se nam pridružili. Upamo, da bo za vas ta izkušnja prijetna, navdihujoča in smiselna! S sprejetjem povabila Evropske komisije se pridružujete posebnemu potovanju. Od leta 2021 se je podobnim evropskim državljskim forumom pridružilo 1 800 ljudi iz vse Evrope. Izrazili so svoja stališča in pomagali oblikovati politike EU. Zdaj ste na vrsti vi!

*Ste eden od 150 naključno izbranih državljanov in državljanek iz vseh 27 držav članic Evropske unije (EU). Skupaj predstavljate raznolikost EU. V prihodnjih mesecih boste oblikovali priporočila za ključne vidike **strategije za medgeneracijsko pravičnost**, ki jo trenutno pripravlja Evropska komisija. Imeli boste čas, da prisluhnete drugim državljanom in državljanke, se od njih učite in si z njimi izmenjate zamisli ter pripravite svoje predloge za Evropsko komisijo. Potrudili se bomo, da boste imeli v celotnem postopku občutek, da ste dobrodošli in da imate podporo. Komaj čakamo, da začnemo skupaj z vami.*

KDO ORGANIZIRA TA FORUM?

*Evropski državljski forum o novi strategiji za medgeneracijsko pravičnost organizira **Evropska komisija**.*

Evropska komisija je institucija EU, ki predlaga nove zakone in skrbi za spoštovanje obstoječih. Ukvarja se z vsakodnevnim delom EU, na primer izvajanjem programov in upravljanjem proračuna. Prizadeva si za izboljšanje življenja v Evropi na področjih, kot so trgovina, okolje in poštena konkurenca.

Komisija trenutno pripravlja novo strategijo, da bi zagotovila, da bodo politike pravične za vse generacije – mlajše, starejše in prihodnje. Preden bo v prvi polovici leta 2026 predstavila strategijo, želi Komisija prisluhniti ljudem po vsej Evropi. Ta forum bo združil poglede državljanov iz vseh družbenih okolij in držav članic EU ter s tem zagotovil, da bodo priporočila odražala stališča in želje državljanov EU. Pomembno je, da se udeležite

tega državljskega foruma, da bi prispevali k opredelitvi področij, na katerih bi bilo ukrepanje na evropski ravni potrebno in najbolj koristno. Vaša priporočila in predlogi bodo prispevali k oblikovanju strategije, katere cilj je okrepiti komunikacijo med generacijami in zagotoviti, da se bodo interesi sedanjih in prihodnjih generacij upoštevali v celotnem procesu oblikovanja politik in zakonodaje.

Ta „informacijski sklop“ vas bo usmerjal korak za korakom. Razdeljen je na tri dele in prilogo z dodatnimi viri.

1. **POSTOPEK**
KAJ SO EVROPSKI DRŽAVLJANSKI FORUMI? 4
2. **PODROČJE DELA**
S ČIM SE BOM UKVARJAL/-A? 6
3. **TEMA**
KAJ MORAM VEDETI O MEDGENERACIJSKI PRAVIČNOSTI? 8

1/ Postopek

Kaj so evropski državljanski forumi?

Evropski državljanski forumi združujejo naključno izbrane ljudi iz vseh 27 držav članic, da bi razpravljali o ključnih načrtovanih pobudah, pomembnih za prihodnost EU. Zdaj je pozornost usmerjena na vas – in na zagotavljanje medgeneracijske pravičnosti. Pridružili se boste 149 drugim državljanom in državljanke iz vseh držav članic, ki so bili izbrani, da odražajo raznolikost državljanov EU – na primer glede na starost, spol ali državljanstvo. Vsak tretji član foruma bo mlajši od 29 let; to bo zagotovilo, da bodo razprave resnično potekale med generacijami. Skupaj boste oblikovali evropski državljanski forum o medgeneracijski pravičnosti.

Državljanški forumi na evropski ravni so bili prvič vzpostavljeni med Konferenco o prihodnosti Evrope, ki je potekala v letih 2021 in 2022. Konferenca je pokazala, kako dragocen je lahko prispevek državljanov, 800 naključno izbranih državljanov pa je pozvalo k več možnostim za vključenost v odločanje v EU. Predsednica Komisije Ursula von der Leyen se je na to odzvala tako, da so državljanski forumi postali reden del oblikovanja evropskih politik.

Od takrat se državljani ukvarjajo s temami, kot so [živilski odpadki](#), [oblikovanje virtualnih svetov](#), [spodbujanje učne mobilnosti](#), [energijska učinkovitost](#), [spopadanje s sovraštvom v družbi](#) in [dolgoročni proračun EU](#).

KAKO BO DELOVAL EVROPSKI DRŽAVLJANSKI FORUM O MEDGENERACIJSKI PRAVIČNOSTI?

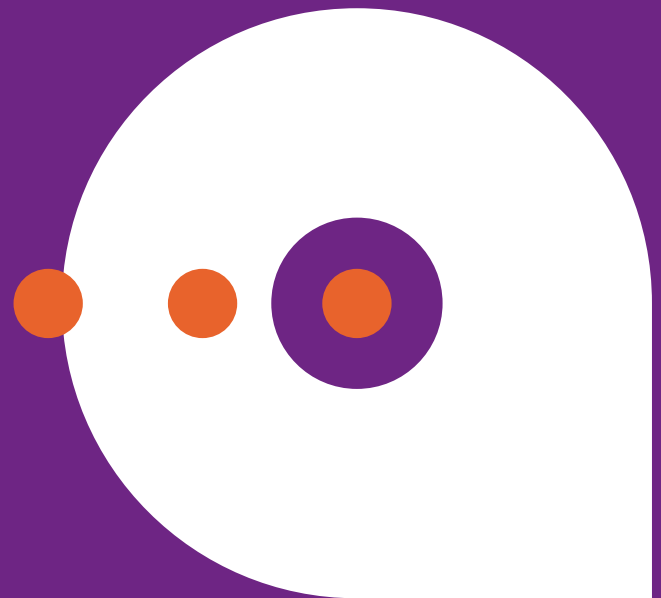
Delali boste v **majhnih skupinah** (po približno 12 oseb) in na **večjih zasedanjih**, kjer se boste zbrali vsi (t. i. plenarnih zasedanjih). V malih skupinah boste temo podrobneje preučili, si izmenjali mnenja in oblikovali predloge za končna priporočila. Na plenarnih zasedanjih boste lahko predstavili svoje misli, prisluhnili drug drugemu in strokovnjakom ter podali povratne informacije o zamislih drugih malih skupin. Na koncu postopka bo priporočila sprejel celoten forum.

Govorili boste lahko v jeziku EU, ki vam najbolj ustreza, saj bodo **poklicni tolmači** poskrbeli, da se boste vsi razumeli v vseh 24 uradnih jezikih EU.

Pomagali vam bodo tudi:

- **strokovnjaki** iz „**odbora za znanje**“, ki bodo lahko odgovorili na vaša vprašanja, pojasnili temo in zagotovili osnovne informacije – tako o medgeneracijski pravičnosti kot o EU. Mnenja si boste izmenjali tudi s predstavniki civilne družbe, institucij EU in akademskih krogov;
- **moderatorji**, ki pomagajo, da zasedanja malih skupin potekajo gladko, in skrbijo, da lahko vsi pridejo do besede in se jim prisluhne;
- **osebje Evropske komisije**, ki bo prisluhnilo vašim razpravam in upoštevalo vaše prispevke kot del priprave strategije za medgeneracijsko pravičnost.

Vaša zasedanja lahko spremljajo nekateri **opazovalci** – na primer akademski raziskovalci –, vendar ne bodo sodelovali v razpravah. Tudi **novinarji in mediji** lahko udeležence zaprosijo za intervju, da bi ti svoje izkušnje delili s širšo javnostjo, vendar je to prostovoljno in če ne boste želeli, vam ne bo treba sodelovati v nobenem intervjuju.

Z drugimi udeleženci se boste srečali trikrat: dvakrat v Bruslju v živo in enkrat prek spleta.

- **Prvo zasedanje:**
12.–14. september 2025 (v Bruslju)
- **Drugo zasedanje**
17.–19. oktober 2025
(na spletu prek videokonferenčnega orodja)
- **Tretje zasedanje:**
14.–16. november 2025 (v Bruslju)

Prosimo, da upoštevate časovni raspored zasedanj in se vseh udeležite. Če imate kakršne koli praktične težave, vam bo pomagala naša ekipa za podporo. Če imate kakršne koli zdravstvene potrebe, nam to sporočite – podpora bo na voljo na kraju samem ali na recepciji hotela. Če imate potrebe v zvezi z dostopnostjo ali podporo, lahko zaprosite, da vas na forumu spremlja **spremljevalna oseba**, ki vam bo pomagala. Če ste mladoletna oseba, boste morali priti s spremstvom. Toda v razpravah foruma lahko sodelujejo le naključno izbrani državljani. Spremljevalne osebe pa so dobrodošle, da se pridružijo kot opazovalci in se udeležijo družabnih dogodkov.

Vsak večer (četrtek, petek, sobota) bomo organizirali neformalne **družabne dogodke**, kot so večerje ali sprejemi. To bo odlična priložnost za srečanje z drugimi udeleženci iz vaše domače države in iz celotne EU. Udeležba je prostovoljna, vendar vas toplo pozivamo, da se nam pridružite! Če potrebujete kakršno koli pomoč, imate kakršna koli vprašanja ali opazite kaj, kar se ne bi smelo zgoditi, se lahko obrnete na **uradnika za vključevanje**.

Poleg foruma poteka tudi **spletna razprava na platformi za udejstvovanje državljanov**, kjer lahko vsak državljan EU predstavi svoje zamisli o medgeneracijski pravičnosti. Vabimo vas, da k tej razpravi povabite svojo družino, prijatelje in sodelavce, da bodo na spletu delili svoja stališča.

Vabljeni ste tudi, da svoje izkušnje s forumom delite na družbenih medijih. Pazite le, da ne boste delili osebnih podatkov ali mnenj drugih udeležencev, in prosimo, da spoštujete zasebnost vseh.

2 / Področje dela

S čim se bom ukvarjal/-a?

Evropska komisija bo v prvi polovici leta 2026 sprejela strategijo za medgeneracijsko pravičnost.

EU je že pripravila več pobud za povezovanje različnih generacij ter za zagotovitev, da so njene odločitve pravične in upoštevajo potrebe različnih generacij. Leta 2007 je sporočilo [Spodbujati solidarnost med generacijami](#) obravnavalo družinske politike. Leto 2012 je bilo „[evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami](#)“. Novejše pobude vključujejo [Strategijo EU za mlade 2019–2027](#), zeleno knjigo iz leta 2021 o [staranju – spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami](#) in sporočilo iz leta 2023 [Demografske spremembe v Evropi: nabor orodij za ukrepanje](#). EU za podporo dialogu znotraj generacij in med njimi uporablja tudi orodja, [kot so mladinski dialog EU, platforma EU za udeležbo otrok](#) in [evropski državljanski forumi](#).

Razmišljanje o prihodnosti je že nekaj časa pomemben vidik oblikovanja politik EU. Komisija vsako leto objavi poročilo o strateškem predvidevanju, da bi podprla dolgoročno načrtovanje in oblikovalcem politik pomagala upoštevati morebitni učinek današnjih odločitev na prihodnje generacije.

V političnih usmeritvah za obdobje 2024–2029, petletnem strateškem načrtu predsednice Evropske komisije, je določeno, da danes sprejete odločitve ne smejo škodovati prihodnjim generacijam ter da je treba doseči večjo solidarnost in povezanost med ljudmi različnih starosti. Da bi to zagotovili, je komisar Glenn Micallef dobil nalogo, da pripravi strategijo za medgeneracijsko pravičnost, da bi opredelili, kako lahko okrepimo komunikacijo med generacijami in zagotovimo, da se bodo interesi sedanjih in prihodnjih generacij upoštevali v celotnem procesu oblikovanja politik in zakonodaje.

Strategija Komisije za medgeneracijsko pravičnost bo prva te vrste na ravni EU. Usklajena je z globalnimi prizadevanji za dolgoročni pristop k načrtovanju in politikam. Septembra 2024 so svetovni voditelji sprejeli [pakt za prihodnost](#), ki vključuje zaveze za zaščito potreb prihodnjih generacij in zagotovitev, da se pri sprejemanju odločitev upoštevajo njihovi interesi.

Strategija za medgeneracijsko pravičnost ne bo zakon. Formalno bo sporočilo, tj. uraden dokument EU, v katerem so opisani nameni, načrtovane politike in prednostne naloge. To bo dokument o politiki, v katerem bo pojasnjeno, zakaj je pravičnost med generacijami pomembna, kateri ukrepi so potrebni in mogoči na evropski ravni ter kako je mogoče ta vidik upoštevati v celotnem procesu oblikovanja politik in odločanja. Cilj je pravičnejša Evropa za vse – zdaj in v prihodnje.

VAŠA VLOGA

Kot član foruma imate vlogo, da poveste svoje zamisli in stališča o medgeneracijski pravičnosti ter pomagate oblikovati nabor priporočil, ki bodo naslovljena na Evropsko komisijo. Priprave za postavitve temeljev strategije so bile že od samega začetka zasnovane tako, da so vključujoče in participativne. Doslej je bil vključen širok krog deležnikov, od mednarodnih organizacij do oblikovalcev politik, strokovnjakov, civilne družbe in državljanov. Skupaj so raziskovali pomen pravičnosti med generacijami, opredelili z njo povezana vprašanja in si predstavljali, kakšna bi lahko bila pravičnejša prihodnost za vse.

Več o vključujočem in participativnem procesu soustvarjanja lahko preberete [tukaj](#), o prvih spoznanjih, pridobljenih v zgodnji fazi procesa, pa [tukaj](#). Kot član državljanskega foruma boste lahko na tem delu gradili, hkrati pa prispevali svoje zamisli in raziskovali nova področja, za katera menite, da si zaslužijo pozornost.

Poleg tega boste pomagali preučiti naslednje ključno vprašanje:

Kaj moramo storiti danes, da bo Evropska unija pravična za vse sedanje in prihodnje generacije?

To vprašanje boste obravnavali z dveh ključnih zornih kotov:

- 1. Kako lahko zagotovimo, da danes sprejete odločitve ne bodo škodovalle prihodnjim generacijam, hkrati pa upoštevajo interese sedanjih in prihodnjih generacij?**
- 2. Kako lahko okrepimo komunikacijo, solidarnost in sodelovanje med generacijami?**

Ta vprašanja boste skupaj z drugimi člani foruma ob podpori strokovnjakov in moderatorjev preučevali na treh zasedanjih:

PRVO ZASEDANJE: izvedeli boste več o tej temi in skupaj razmislili o tem, kakšna naj bi bila pravična Evropa. Razmislili boste o različnih vizijah in opredelili korake, potrebne za njihovo uresničitev.

DRUGO ZASEDANJE: začeli boste pripravljati predloge za oblikovanje vsebine strategije. Prisluhnili boste strokovnjakom, raziskovalcem in ustvarjalnim mislecem, nato pa v skupinah razvijali posamezne zamisli in predloge.

TRETJE ZASEDANJE: izpopolnili boste svoje zamisli in predloge. Sčasoma bodo postali končna priporočila, ki bodo naslovljena na Evropsko komisijo. O priporočilih se bo glasovalo in bodo sprejeta na koncu zadnjega zasedanja.

Do konca foruma bodo vaša skupna vizija, prednostne naloge in priporočila vključeni v tekočo obravnavo glede priprave strategije za medgeneracijsko pravičnost. Evropska komisija bo objavila tudi končno poročilo tega evropskega državlanskega foruma, vključno s priporočili, ki jih bo sprejel (na primer: [tukaj](#) je poročilo zadnjega državlanskega foruma „O novem evropskem proračunu, ki ustreza našim ambicijam“).

3 / Tema

Kaj moram vedeti o medgeneracijski pravičnosti?

Reševanje današnjih velikih izzivov – kot so podnebne spremembe, demografske spremembe, neenakost ali globalna nestabilnost – pomeni, da moramo kot družba ponovno razmisliti, kako živimo in sprejemamo odločitve. Ta razvoj dogodkov povzroča politične napetosti in konflikte, hkrati pa predstavlja priložnost ob pravem času za proaktivno ukrepanje EU. Zato je bolj kot kdaj koli prej nujno razmišljati o pravičnosti med generacijami. Potrebujemo novo pot naprej, ki bo vključevala vse: mlade, starejše generacije in tiste, ki se še niso rodili.

Ena od nalog tega državljanskega foruma je opredeliti, kaj z vidika udeležencev pomeni medgeneracijska pravičnost, in to preoblikovati v niz konkretnih priporočil. Na primer, na podlagi obstoječih akademskih in praktičnih vidikov bi to lahko zajemalo spodbujanje sodelovanja med generacijami in v prihodnost usmerjenega pristopa. To bi lahko vključevalo upoštevanje družbene, gospodarske, okoljske in kulturne dobrobiti ljudi in skupnosti v postopku odločanja, tako zdaj kot v prihodnosti, ter večji poudarek na dolgoročnih vidikih poleg kratkoročnih potreb.

Pri tem pristopu ne gre za iskanje ene popolne prihodnosti. Namesto tega se upošteva, da imajo različni ljudje in generacije različne potrebe, želje in pričakovanja ter da bi morali imeti vsi možnost soodločanja pri oblikovanju svoje prihodnosti. Cilj je zgraditi družbo, v kateri so potrebe vseh sedanjih generacij zadovoljene, ne da bi bila pri tem ogrožena zmožnost prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe, tako da napredek ene generacije ni na račun druge.

Medgeneracijska pravičnost podpira tudi ključna načela EU, kot so enake možnosti, socialna zaščita, kakovostno zdravstveno varstvo in dostop do osnovnih storitev. Na

nove načine lahko pomaga pri odpravljanju revščine in diskriminacije: ne ob predpostavki, da so ljudje ranljivi zgolj zaradi starosti, temveč upoštevajoč celotno sliko položaja vsake osebe.

Ta način razmišljanja lahko prispeva k odpornejši in bolj vključujoči družbi v Evropi. Spodbuja k temu, da naj se v politikah upošteva, da se življenje ljudi sčasoma spreminja in da imajo lahko kratkoročne odločitve dolgoročne posledice. Medgeneracijska pravičnost pomeni grajenje pravične in trajnostne prihodnosti – skupaj.

KATERE VIDIKE ZAJEMA?

Komisija je s prispevki deležnikov in strokovnjakov opredelila tri ključna področja, na katerih lahko medgeneracijska pravičnost pomaga oblikovati prihodnost Evrope:

1. Boljše upravljanje in demokratična udeležba

Okrepiti je treba sisteme in institucije, da bi bolje upoštevali dolgoročne vidike. To bi lahko pomenilo upoštevanje interesov sedanjih in prihodnjih generacij pri oblikovanju politik in demokratičnih procesih. Politične odločitve so pogosto odziv na nujne kratkoročne potrebe, zato je lahko težje dosledno posvečati pozornost izzivom, ki se razvijajo počasi in postopno.

2. Skupno spoprijemanje z dolgoročnimi izzivi

Vprašanja, kot so podnebne spremembe, onesnaževanje, demografske spremembe, pravičen dostop do stanovanj, izobraževanje, usmerjeno v prihodnost, in pomanjkanje inovacij, vplivajo na vse generacije. Obravnavanje teh dolgoročnih izzivov bi lahko prineslo trajne koristi prihodnjim generacijam. S sodelovanjem med starostnimi skupinami lahko prispevamo k bolj uravnoteženim in trajnostnim rešitvam, ki odražajo dolgoročnejšo perspektivo..

3. Zaščita ljudi in krepitev skupnosti

Če generacije združijo moči, nam to omogoča, da z izboljšanjem dostopa do zdravstvenega varstva, storitev oskrbe in osnovnih virov bolje podpiramo tiste, ki to potrebujejo, zdaj in v prihodnosti, hkrati pa prispevamo k socialnim sistemom, ki so odpornejši na spremembe in prihodnje izzive.

KAJ BI LAHKO VKLJUČEVALA STRATEGIJA ZA MEDGENERACIJSKO PRAVIČNOST?

BOLJŠE UPRAVLJANJE IN DEMOKRATIČNA UDELEŽBA

Javna politika bi morala gledati dlje od sedanjosti in upoštevati tudi prihodnost, da bi zaščitila dobrobit prihodnjih generacij. EU že ima orodja, ki lahko podpirajo ukrepanje z dolgoročno perspektivo, s poudarkom na medgeneracijski pravičnosti.

Dolgoročno razmišljanje pomeni vključevanje ljudi v oblikovanje odločitev. V demokraciji bi morali imeti možnost izraziti svoje mnenje vsi, ki jih odločitve zadevajo. Vendar politike pogosto ne odražajo stališč vseh starostnih skupin, vključno z mlajšimi in tistimi, ki se še niso rodili.

Za pravične in v prihodnost usmerjene odločitve je bistveno tudi določiti jasne cilje in zagotoviti potrebna sredstva. EU si prizadeva izboljšati socialno, okoljsko in kulturno dobrobit, ne le gospodarsko rast. Preučujejo se novi načini merjenja napredka, kot so okviri, osredotočeni na vključujočo in trajnostno dobrobit, da bi sedanji in prihodnjim generacijam zagotovili dobro življenje.

SKUPNO SPOPRIJEMANJE Z DOLGOROČNIMI IZZIVI

Podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje ogrožajo pravico prihodnjih generacij do čistega, zdravega in trajnostnega okolja. Takojšnje ukrepanje je ključno. To vključuje skrben premislek o dolgoročnih tveganjih in zagotavljanje, da delujemo v okviru omejitev našega planeta. Medgeneracijska pravičnost je že vključena v zakonodajo in strategije EU, kot so pravila o obnovi narave in evropska podnebna pravila.

Še preden je okoljska in podnebna kriza postala tema razprav o medgeneracijski pravičnosti, so potekale razprave o poštenu ravni javnega dolga med generacijami. Konec koncev javni dolg obstaja, odkar obstajajo nacionalne države, in bo verjetno obstajal, dokler bodo obstajale nacionalne države. Ta na videz suhoparna tema je bila vedno pomembna za medgeneracijsko pravičnost.

Tehnologija spodbuja napredek, vendar prinaša tudi tveganja. Velike grožnje – od jedrskega orožja do podnebnih katastrof – kažejo na potrebo po inovacijah, ki varujejo planet, ljudi in skupne vrednote. EU uporablja dve ključni načeli, ki vzpostavljata ravnovesje med inovacijami in zaščito prihodnjih generacij: previdnostno načelo (za preprečevanje resne škode) in načelo inovativnosti (za podporo novih zamisli).

Finančna kriza leta 2008, pandemija COVID-19 in druge globalne spremembe, kot so staranje prebivalstva in podnebne spremembe, so vzbudile zaskrbljenost glede pravičnosti do mladih in prihodnjih generacij. Ta zaskrbljenost se nanaša na vzdržnost javnih financ, socialno mobilnost in pravičen dostop do osnovnih storitev, kot so zdravstveno varstvo, pokojnine, izobraževanje in socialna varnost. Zaposlovanje mladih, prožni vzorci upokojevanja in cenovno dostopna stanovanja so skupna skrb po vsej EU.

ZAŠČITA LJUDI IN KREPITEV SKUPNOSTI

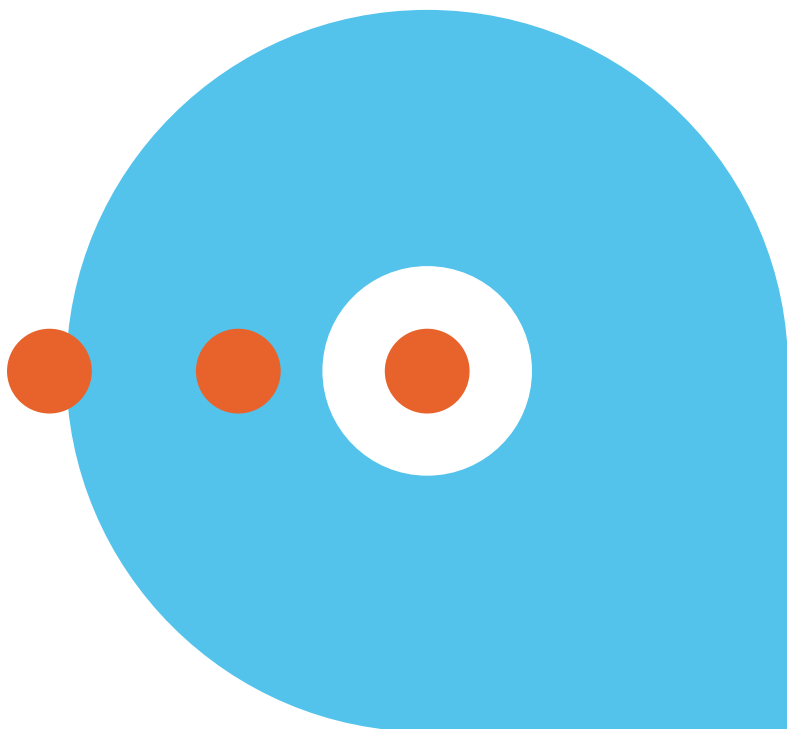
Teme, obravnavane v povezavi s pravičnostjo med generacijami, vključujejo zdravje, oskrbo, varnost, digitalno vključenost in dostop do storitev. Z načrtovanjem skozi celotno življenjsko obdobje in razmišljanjem vnaprej lahko ustvarimo rešitve, ki upoštevajo potrebe vseh.

Pripravljenost in varnost sta zaradi geopolitičnih tveganj nujni prednostni nalogi. Obravnavanje varnostnih izzivov je ključnega pomena za zagotavljanje stabilnosti in zaščito državljanov. Bistveno je priznati, da je mir še vedno temeljen pogoj za dobrobit ljudi in dolgoročen razvoj družb. Le v mirnem okolju lahko ljudje v celoti uresničijo svoj potencial, kar je dejavnik s trajnimi posledicami za kakovost življenja in priložnosti prihodnjih generacij. Medgeneracijsko razmišljanje lahko dodatno zmanjša tveganja za ranljive skupine in izboljša dolgoročno odpornost.

Zdravstveni sistem in sistemi oskrbe se spoprijemajo z velikimi izzivi. Ljudje živijo dlje, stroški oskrbe pa naraščajo. Te spremembe lahko poglobijo neenakosti. Dolgoročno razmišljanje in zaupanje v institucije sta ključna za zagotavljanje enakega dostopa in zdravstvenih storitev, ki izpolnjujejo potrebe vseh danes in v prihodnosti.

Socialna kohezija povezuje generacije in krepi skupnosti s spodbujanjem medsebojne podpore, skupnih vrednot in sodelovanja med starostnimi skupinami. Ko se ljudje različnih starosti in iz različnih okolij povežejo – pod mentorstvom, prek programov skupnosti ali skupnih projektov – si izmenjujejo znanje in spretnosti ter združujejo tradicijo z inovacijami, da obogatijo skupnostno dobrobit. To pomaga preprečevati izključenost in podpira odpornost. Taki pristopi lahko pripomorejo k boju proti diskriminaciji na podlagi starosti, izboljšajo medgeneracijsko mobilnost in oživijo sektorje, kot je kmetijstvo.

Evropski steber socialnih pravic vključuje dostop do bistvenih storitev, kot so promet, energija in finančne storitve. Te storitve morajo biti visokokakovostne, dostopne, cenovno ugodne in na voljo lokalno. Potrebe med mestnimi in podeželskimi območji se lahko razlikujejo, odločitve, sprejete danes, pa bodo vplivale na razvoj teh storitev v prihodnosti. Zato je dolgoročno načrtovanje ključno.

PRIMERI MEDGENERACIJSKE PRAVIČNOSTI V EU

Evropska unija je bila že ob ustanovitvi zasnovana kot dolgoročen projekt, katerega cilj je zagotoviti mir ter dobrobit in blaginjo njenih državljanov – danes in za prihodnje generacije. Solidarnost in sodelovanje med generacijami sta bila bistvena za to vizijo, kot je poudarjeno v Schumanovi deklaraciji, v kateri je izpostavljena gradnja Evropske unije z dosežki, ki bodo privedli do „dejanske solidarnosti“. Člen 3(3) Pogodbe o Evropski uniji in Listina o temeljnih pravicah se sklicujeta na odgovornost do prihodnjih generacij ter poudarjata v prihodnost usmerjeno naravo evropskega projekta.

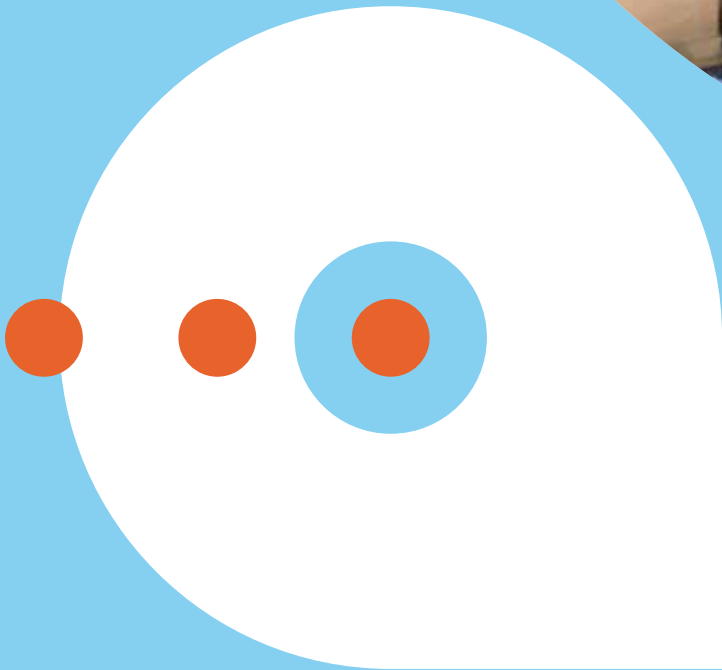
V Evropski uniji in zunaj nje obstaja več pozitivnih primerov, v katerih so se skupnosti lotile vprašanja medgeneracijske pravičnosti na ustvarjalne in nove načine. V nadaljevanju predstavljamo seznam takih primerov, ki bi lahko članom državlanskega foruma pomagali predstavljati si, kakšna bi lahko bila medgeneracijsko pravična prihodnost.

TÜBINGEN

V nemškem mestu Tübingen je mestno gledališče uprizorilo predstavo, ki je obravnavala nevarnosti kratkoročnega razmišljanja in zanemarjanja prihodnosti. Da bi občinstvo lažje razumelo, da bodo za njimi živeli še mnogi, so bili nekateri sedeži v dvorani rezervirani za prihodnje generacije. Na teh sedežih so bila napisana imena in rojstni datumi, gledalce pa so prosili, naj jih pustijo prazne. Ta močna gesta je bila nazoren opomnik, da imajo odločitve, ki jih sprejemamo danes, trajen učinek daleč v prihodnosti.

AMSTERDAM

Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja je v eni od sosesk v Amsterdamu prišlo do pomembnih sprememb, saj se je vanjo priselilo veliko turških in maroških priseljencev, ki so prinesli nove kulture, trgovine in mošeje. Hkrati so se številne nizozemske družine odselile, za seboj pa pustile starejše nizozemske prebivalce, ki so se začeli v domačem okolju počutiti kot tujci. Neposrednega konflikta ni bilo, toda ljudje so se držali zase, občutek napetosti in odtujenosti pa je naraščal. To se je spremenilo, ko se je v zgodovinskem muzeju v Amsterdamu začel projekt pripovedovanja zgodb, v katerem so zbirali spomine dolgoletnih nizozemskih prebivalcev. Sčasoma so se projektu pridružili tudi priseljenci, ki so prispevali zgodbe ne le o Amsterdamu, temveč tudi o vasicah, iz katerih so prišli. Te zgodbe so se ljudi dotaknile in izkazalo se je, da se njihova podeželska preteklost ni bistveno razlikovala od preteklosti starih staršev nizozemskih prebivalcev. Projekt je odličan primer, kako lahko do resničnih sprememb pride že, če zgolj prisluhnemo drug drugemu, in kako lahko nepričakovani partnerji, kot je muzej, pomagajo povezati skupnost z obujanjem in deljenjem skupnih spominov ter tako gradijo medgeneracijske in medkulturne vezi.

ZARAGOZA

Projekt „Rušitelji vrat“ v Zaragozi je še en primer medgeneracijske pravičnosti v praksi. V nasprotju z amsterdamskim projektom se osredotoča na interese in potrebe mlajših generacij. Ta pobuda omogoča mladim, starim od 16 do 21 let, da postanejo aktivni svetovalci mestnih muzejev. Projekt z neposrednim vključevanjem mladih v odločanje, izbiro, kaj razstaviti ter kako pritegniti širšo skupnost in obiskovalce muzejev, zagotavlja, da muzeji odražajo tudi interese, ustvarjalnost in potrebe mlajših državljanov. Mladi svetovalci predlagajo izboljšave, načrtujejo dejavnosti in pomagajo oblikovati strategije za privabljanje in vključevanje svojih vrstnikov, s čimer postaja kultura dostopnejša novim generacijam in se jim približuje. Poleg tega projekt mladim daje resnično vlogo v kulturnem življenju njihove skupnosti, saj priznava, da bodo današnji mladi podedovali kulturne ustanove, in jih spodbuja, naj prevzamejo odgovornost za ohranjanje kulturne dediščine in razvoj inovacij na tem področju.

MALMÖ

Preoblikovanje Varvsstadna v Malmöju je še en prepričljiv primer medgeneracijske pravičnosti. Ta inovativni projekt urbanega razvoja se ne osredotoča le na oživitvev zgodovinskega območja, temveč tudi na zagotavljanje trajnostne prihodnosti za ljudi vseh starosti, tudi tistih, ki se še niso rodili. Projekt Varvsstaden z ohranjanjem in spreminjanjem namembnosti obstoječih stavb in materialov zmanjšuje količino odpadkov in emisije CO2 ter tako prihodnjim generacijam pušča manjši okoljski odtis.

Pobuda vključuje „banko materialov“, v kateri so popisani materiali iz razstavljenih objektov za ponovno uporabo in ki je primer zavezanosti načelom krožnega gospodarstva. Projekt prav tako spodbuja vključevanje skupnosti in zajema sodelovalno upravljanje, pri čemer razvojne cilje usklajuje s potrebami skupnosti. Ta pristop spoštuje industrijsko dediščino območja, hkrati pa ustvarja živahne in vključujoče prostore, v katerih lahko različne generacije živijo, delajo in skupaj uspevajo. Varvsstaden z dajanjem prednosti trajnosti in vključenosti skupnosti kaže, kako lahko premišljeno urbanistično načrtovanje koristi sedanjim in prihodnjim prebivalcem ter zagotovi, da današnje potrebe ne ogrožajo priložnosti prihodnjih generacij.

VARŠAVA

Poljska je napovedala, da se bo jeseni 2024 začel projekt „Medgeneracijska šola“, katerega cilj je odpreti šole za dejavnosti, ki vključujejo starejše in mlade, ter tako spodbujati sodelovanje in vzajemno učenje med generacijami. Ministrica za izobraževanje Barbara Nowacka je na projekt opozorila na evropskem dnevu medgeneracijske solidarnosti, pri čemer je poudarila pomen negovanja medgeneracijskih vezi v današnji razdrobljeni družbi in spodbujanja izmenjave znanja, kjer mladi pridobivajo izkušnje starejših, starejši pa se od mladih učijo novih veščin, kot je digitalna pismenost.

Ta pobuda je bila dopolnjena s širšim okvirom „dialoga med generacijami in kulturami“, ki se je promoviral med poljskim predsedovanjem Svetu Evropske unije v prvi polovici leta 2025 in ki je poudaril, da lahko kultura deluje kot most, ki povezuje različne tradicije, jezike in izkušnje. Skupni cilj teh prizadevanj je vključiti medgeneracijsko pravičnost in solidarnost v izobraževanje in življenje skupnosti ter zagotoviti, da več generacij dejavno sodeluje v skupnih družbenih in kulturnih prostorih.

KAJ, ČE ... BI SI LAHKO PREDSTAVLJALI, KAKŠNA JE PRAVIČNA PRIHODNOST ZA VSE GENERACIJE?

Postavljanje pravih vprašanj je pogosto prav tako pomembno kot iskanje pravih odgovorov. Spodaj boste našli deset **vprašanj „Kaj, če“**, ki naj bi vas spodbudila k razmišljanju in navdihnili ter razširila vaša obzorja za nove poglede. Vzemite si čas in jih preučite. Ni mišljeno, da bi nanje takoj odgovorili. Raje jih imejte za vodilo in navdih skozi celoten postopek državljskega foruma. Veselimo se, da bomo skupaj z vami preučevali ta in druga vprašanja.

Kaj, če ... bi pri odločitvah, sprejetih danes, upoštevali neenakosti, ki bi jih te spremembe lahko povzročile v prihodnosti?

Kaj, če ... bi bila starostna raznolikost cenjena kot prednost?

Kaj, če ... bi imela narava glas?

Kaj, če ... bi bila skrb – zase, za druge in za vse oblike življenja – smisel našega življenja?

Kaj, če ... zgradimo odporne, demokratične družbe, v katerih ima vsakdo glas, verjame v svojo prihodnost in nihče ni potisnjen na rob?

Kaj, če ... bi izobraževanje ljudem vseh starosti pomagalo pridobiti življenjske veščine, deliti znanje med generacijami in izboljšati skupno blaginjo?

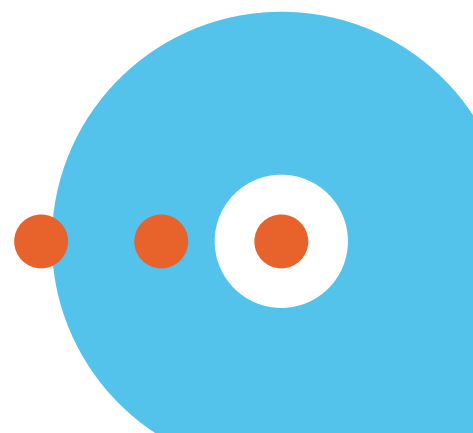
Kaj, če ... bi imelo vsako mesto, regija in/ali država (medgeneracijski) svet, ki bi branil pravice sedanjih in prihodnjih generacij do zdravega planeta?

Kaj, če ... bi pri finančnih odločitvah upoštevali jasno načelo „ne škoduj“, vključno z vidika prihodnjih generacij?

Kaj, če ... bi bili združni (medgeneracijski) stanovanjski modeli ključen temelj javne politike?

Kaj, če ... bi imeli vsi čas, vire in sredstva za neposredno sodelovanje pri oblikovanju politik?

Kaj, če ... bi zgodbe, ki jih pripovedujemo danes, oblikovale prihodnost in postale temelj za pripravo politik jutrišnjega dne?

4 / Dodatni viri

Ali želite to temo še podrobneje raziskati? V nadaljevanju boste našli seznam virov, ki so jih za vas izbrali Evropska komisija in zunanji strokovnjaki iz odbora za znanje. Ni vam treba prebrati ali si ogledati vseh (ali sploh katerega) – če pa bi radi izvedeli več, so lahko enostaven, dostopen in koristen uvod v temo.

Seznam predlaganih virov:

Če ste radovedni in želite navdih:

- Intergenerational Fairness Day Podcast; Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement (Podkast ob dnevu medgeneracijske pravičnosti: Predstavitev medgeneracijske pravičnosti: svetovno gibanje) (7 epizod, v angleščini): <https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>
- A New Intergenerational Contract (Nova medgeneracijska pogodba) (spletno mesto v angleščini): <https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>
- Komisar za prihodnje generacije Walesa (video, v angleščini): [A thank you from Ameerah](#). Year 2050, Cymru. (Ameerah se zahvali. Leto 2050, Cymru.)
- [Roman Krznaric: How to be a good ancestor](#) | TED Talk (Kako biti dober prednik | govor TED) (video, v angleščini s podnapisi)
- An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity (Uvod v medgeneracijsko pravičnost v Evropi: nujnost, pot in priložnost): <https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational> (članek v angleščini)
- Intergenerational Fairness in 90 seconds (Medgeneracijska pravičnost v 90 sekundah)(video, v angleščini): <https://youtu.be/64XpNtldAQ>
- TED-Ed Future Forward - Futures Literacy; how can you explore the future (TED-Ed Future Forward – Pismenost za prihodnost; kako lahko raziskujete prihodnost): <https://ed.ted.com/future-forward>

Če želite še več:

- Krznaric, Roman (2021): [The good ancestor: how to think long in a short-term world](#) (Dobri prednik: kako razmišljati dolgoročno v kratkoročnem svetu). London: WH Allen. (knjiga)
- Fair public policies for all generations. An assessment framework (Pravične javne politike za vse generacije. Ocenjevalni okvir): <https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/> (v angleščini)
- Niels de Fruquier (2025). [Rethinking Generation: An Invitation to embrace a Life-Centered approach](#) (Ponovni premislek o generaciji: Povabilo k sprejetju v življenje usmerjenega pristopa) (članek v angleščini)
- OECD (2020). [Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice](#) (Upravljanje za mlade, zaupanje in medgeneracijsko pravičnost). Primerjalna ocena politik, zakonov, institucionalnih zmogljivosti in orodij upravljanja, ki so jih nacionalne vlade in Evropska unija vzpostavile za spodbujanje opolnomočenja mladih in medgeneracijske pravičnosti (v angleščini)

